نیمګړي ارمانونه

(د محمد عالم حیران د شعرونو ټولګه)

سریزه او راټولونه

محمد اسمعیل یون

۱۳۸۷ل

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

نیمګړي ارمانونه

(د ولسي شاعر محمد عالم حیران د شعرونو جونګ)

راټولوونکی

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	نیمګړي ارمانونه
شاعر:	محمد عالم حیران
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۲)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۲)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: ketabton.com

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د دویم چاپ سریزه	۱
۲	یادښت	۸
۳	سریزه: هرسهار...	۱۰
۴	بېلابېل شعرونه	۲۴
۵	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۷۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دویم چاپ سریزه

دا شعري ټولګه چې ستاسو په لاسو کې ده، دا د لغمان د یو متوفی شاعر، خدای بښلي محمد عالم حیران، د هغو شعرونو مجموعه ده، چې له نن څخه (۱۹) کاله وړاندې پر ۱۳۶۹ل کال، ما راټوله کړې او پر همدې کال مې په کابل کې چاپ کړې ده. د حیران دا شعرونه ما د نږدې یو کال په بهیر کې هماغه مهال له بېلابېلو لارو، چې ددې ټولګې په سریزه کې ورته اشاره شوې، راټول کړل او پر همدې (۱۳۶۹) ل کال مې د هغه وخت د حکومت د فرهنګي موسسو بېلابېلې دروازې وټکولې، چې دا شعرونه پرې چاپ کړم، خو د چاپ امکان یې برابر نه شو. هغه وخت له دولتي چاپي امکاناتو پرته نور امکانات نه وو، شخصي چاپ هم ډېر دود نه و، تر دې دمخه په ټول افغانستان کې فکر کوم د چاپ په دومره اوږده بهیر کې، یوازې دوه یا درې عنوانه پښتو کتابونه په شخصي لګښت چاپ شوي وو، نور په شخصي لګښت د چاپ کلتور بېخي دود نه و.

زه چې ددې ټولګې د چاپ په برخه کې له دې موسسو نهیلی شوم، نو د شخصي چاپ مفکورې مې په ذهن کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غځوني وکړي، هغه وخت د شخصي لګښت پیدا کول هم څه اسانه خبره نه وه، ډېر هلې ځلې مې وکړې، په دې برخه کې هم پاتې راغلم، خو په پای کې مې په خپل ټولګیوال (پښتون بهرامزي) سترګې خوږې شوې. (دا مهال زه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د درېیم ټولګي محصل وم.) پښتون بهرامزی زما ټولګیوال هم و او زما نږدې ملګری هم، په درس کې په منځنۍ کته ګورۍ کې راته، خو د پښتونولۍ او ملي احساس له مخې په لومړۍ درجه اشخاصو کې و، اقتصاد یې هم ترمنځنۍ کچې لږ لوړ و. دده نیکه بهرام خان د مشروطه غوښتونکو د غورځنګ فعال غړی و، نو ځکه ده خپل تخلص د پلار پر ځای، نیکه ته منسوب کړی و، لنډه دا چې دی پر پښتو ډېر مین ځوان و، تل به یې ماته ویل: ((پښتو ته د فکري او فرهنګي کار سرته رسول ستا کار دی، خو که چېرې خبره د خرپ او ترپ، پیسو او یا هم د زور راغله، نو بیا ته مورږ ورته پر ېږده...)) کله چې د دې کتاب د چاپ خبره راغله، نو ما ورته وویل، چې فکري کار خو ما ترسره کړ، اوس نو راځه دا بل کار ستاسو دی، هغه وویل: ((راځه دا سې به وکړو چې پر نورو کسانو به وګرځو، که څوک پیدا نه شول، نو بیا به خپـــل زور ووهو)). ډېره لټه مـــو وکړه، خو څوک پیدا نه شول. په پای کې دی مجبور شو خپله هغه

Downloaded from: The Digital Library

پانګه چې له کوره یې هم پته وه، راوباسي او د کتاب د چاپ غم وخوري، کله چې چاپخونې ته لاړو، په هغو پیسو هم چاپ ناشونی و. څو ورځې نور هم د پیسو په لټه کې شو، له خپل یو بل ملګري څخه مې یو مقدار پیسې د احسن پور په توګه واخیستې، نو په دې ډول د کتاب چاپ لګښت پوره شو. بیا مې له ښوونې او روزنې وزارت څخه، (په شخصي لګښت د

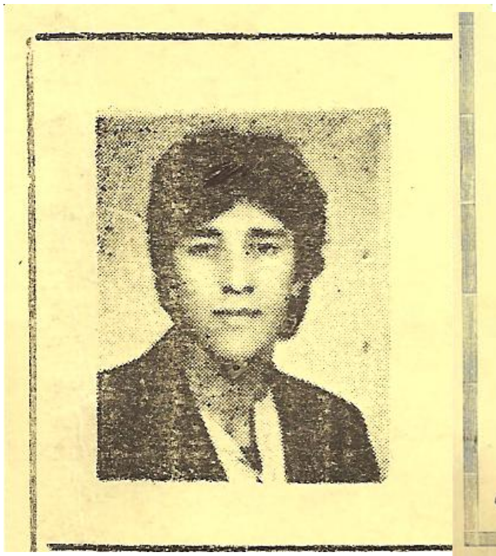

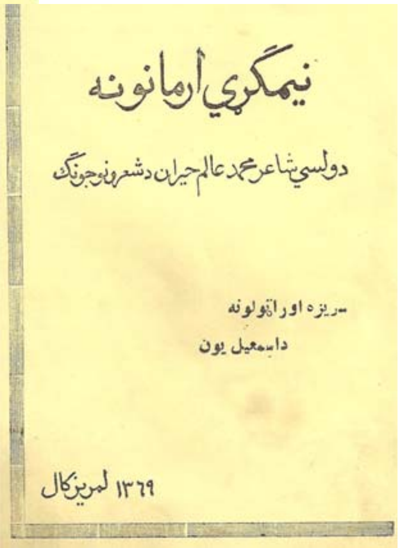

کتاب چاپ) امر واخیست، هغوی خپلې چاپخونې ته ولیکل چې که چېرې دوی په خپل لګښت کتاب چاپوي، ورته چاپ یې کړئ! د پوهنې چاپخونې رئیس ښاغلی عبدالکبیر کاکړ مې پېژندګلوی و، د لغمان و، فرهنګي سړی و،

Downloaded from: The Digital Library

د محاسبې رئيس يې راوغوښت او ورته يې وويل، چې موږ سره مرسته وکړي او ډېره ګټه راباندې ونه کړي، د څو ورځو په بهير کې مو په حروفچيني ډول د کتاب د چاپ کار خلاص او د يو زر ټوکو په شمېر مو کتاب چاپ کړ. د کتاب پښتۍ ساده، پر لومړي مخ د کتاب عنوان او پر څلورم مخ د ښاغلي پښتون بهرامزي عکس او له هغه څخه شوې مننه چاپ شوي وو.

د کتاب تر چاپ د مخه ما او بهرامزی صيب دا سې تړون کړی و، چې کله کتاب چاپ شو، نو د خرڅلاو له لارې به يې ده ته خپلې او زموږ بل ملګري ته خپلې پيسې بېرته ورکوم او که چېرې يې پيسې زياتې شوې، په هغو به نور کتابونه چاپوم. کله چې کتاب چاپ شو، زه او پښتون بهرامزی له خوشالۍ نه په کاليو کې نه ځايېدو. د يوې مياشتې په بهير کې مو په زور او رضا پر ليکوالو او د شعر پر مينوالو دا اثر خرڅ کړ، عاشق الله فرياد او اکبر کرګر موږ سره په دې برخه کې ډېره مرسته وکړه، د کتاب تر خرڅلاو وروسته د پښتون بهرامزي پيسې هم پوره شوې او زموږ د هغه بل ملګري پور هم خلاص شو، خو څرنګه چې ځينې کتابونه له موږ څخه په وړيا ډول تللي وو، نو د بل کتاب چاپ ته څه تري پاتې نه شول، خو موږ ته يوه لويه لاره خلاصه شوه او هغه دا چې په شخصي لګښت کتابونه چاپولای او بېرته يې لګښت هم

Downloaded from: The Digital Library

راکښلای شو ، دا یو فرهنګي انقلاب نه و ، خو د یو فرهنګي انقلاب د پیلامې لپاره یې مورږ ته د جرئت وزرونه جوړ کړل، بیامو همدې لړۍ ته دوام ورکړ، هغه وخت اکثرو خلکوزموږ ددې هڅې ملاتړ وکړ، خو ځینو به اعتراض کاوه، چې ولې یې د لګښتوال عکس چاپ کړی او مننه یې ترې کړې، خو موږ به ورته ویل، دا د هغه حق دی، هغه چې د یو کتاب لپاره دومره لګښت ورکوي، نو له موږ څخه په یوه مننه، څه شی کمیږي؟ دې سره به نور خلک هم تشویق شي، چې همدې لړۍ ته دوام ورکړي. اوس چې له هغه وخته نږدې شل کاله تېرېږي او خپله زما په لاس، تر سلو عنوانو زیات هغه اثار چاپ شوي، چې لګښت یې زموږ هېوادپالو فرهنګپالو افغانانو ورکړی دی. موږ پرې زیات خوشاله شوي یو او دا کار یو فرهنګي انقلاب ګڼو. ان د دې کتاب تر چاپ نږدې شل کاله وروسته بیا هم دا اثر په شخصي لګښت چاپېږي، خو هغه خوند او مزه چې ددې کتاب پر لومړي چاپ ما څکلې، تراوسه یې زما فرهنګي مینه تازه ساتلې ده، نو ددې کتاب د بیا چاپ پر وخت لازمه ګڼم، له ټولو هغو فرهنګپالو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ددې کتاب او نورو اثارو د چاپ په برخه کې مرستندوی شوي، مننه وکړم، په تېره بیا له ښاغلي پښتون بهرامزي څخه. ښاغلی بهرامزی د تنظیمواکۍ د جګړو پر مهال د یوه خونړي تنظیم له خوا بندي شو، خو خدای خبر چې د خدای مخلوق ته د ده د کومې ښېګڼې له امله روغ رمټ، له دې وژونکو وژغورل شو. زما خو زړه دا وايي چې کېدی شي، د ګڼو ښېګڼو تر څنګ يې د فرهنګي خدمت دا یوه ښېګڼه هم مخې ته ودرېدلې وي. بهرامزی اوس په ډنمارک کې ښه ژوند لري، خو څومره چې زه هغه پېژنم د حیران کتاب د چاپ خاطره به يې اوس هم په ذهن کې همداسې تانده وي.

له دې داستان څخه مې هدف دا و چې د هېواد فرهنګ ته کار کول له دغسې ستونزو، کړاوونو، دردونو، خو ډېرو خوندونو سره مل دی. که څوک د زړه له تله خپلو هېوادوالو سره مینه ولري، نو خدای(ج) يې ضرور د بري مقام ته رسوي. ما خپله فرهنګي مبارزه له همدغو حالاتو راپیل کړې، اوس د نورو لویو فرهنګي کارونو، چې ترسره کول يې زما په وس کې نه دي، خو د بریالیتوب په لټه کې يې یم او د زړه له کومې ورته کار کوم، له خپلو هېوادوالو هیله لرم، مور ته د دعا لاسونه پورته کړي، چې خپل هېواد د پردیو له کلتوري

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

او فکري يرغل څخه وژغورو او د نړيوالو په کلتوري تصويرونو کې، موږ هم د خپل کلتور ځلانده تصوير په خپلو سترګو وګورو.

په همدې هيله

پوهندوی محمد اسمعيل يون

د ۱۳۸۷ل کال د سلواغې ۵مه

کابل- افغانستان

Downloaded from: The Digital Library

یادښت

د خوښۍ ځای دی، چې د ښوونې او روزنې مطبعه د خپلو بنسټیزو دندو، یانې د هېواد لوښو او زامنو ته د درسي کتابونو د چاپولو په څوا کې یو ځل بیا ددې برې ترلاسه کړ، چې د یو ځوان او تکړه شاعر محمد عالم حیران، د شعرونو مجموعه چاپ کړي.

محمد عالم حیران په یوې غریبې کورنۍ کې سترګې پرانیستي، خپل خوږ عمر یې خلکو ته د خدمت په لار او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې پښتو په پاللو او روزلو کې تېر کړی دی.

د حیران د شعرونو دا مجموعه د ښاغلي محمد اسمعیل یون په زیار او هڅه راټوله او چاپ ته تیاره شوې ده. د حیران شعرونه یو خاص خوند او کیفیت لري او لکه څنګه چې له زړه نه پاڅېدلي په زړه لګي او هغه ته قوت ښيي. د ښوونې او روزنې مطبعه په داسې حال کې، چې ښاغلي یون ته د هغه د کار او زیار په لار کې ستر بریالیتوبونه غواړي، خپله دنده بولي، چې د هېواد د بډای فرهنګ په ژوندي ساتلو کې د هر راز علمي، ادبي او هنري اثارو په چاپولو او خپرولو کې خپله ملي او هېوادنۍ دنده سرته ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په درنښت
ډیپلوم انجنیر عبدالکبیر کاکړ
د ښوونې او روزنې د مطبعې رئیس

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغو ګلڅېرو کې مخ د یار لټوم

ولسي شعر او شاعرۍ د هرې ټولنې د ادبیاتو یوه ځانګړې او غوره برخه جوړوي او د ادبیاتو د نورو برخو تر څنګ په ډېر ژور ډول د ټولنې د حالاتو او پېښو انځورنه کوي.
په ولسي شاعرۍ کې د ټګۍ برګۍ او تېر ویستلو نښې او نښانې نه لیدل کېږي، له یوه پاک زړه څخه راوتلې وي او د هر چا د زړونو تل ته ننوزي. په ولسي شعر کې د کوم واکمن ستاینه او د هغه د زور تر برچې لاندې د هغه توصیف نه لیدل کېږي او نه دا شاعري د بازار په تله د ورځې په نرخ خرڅېږي، بلکې ولسي شعر او شاعرۍ د ټولنې تاریخ دی، د هغې د ماضي هنداره ده او د راتلونکي لپاره الهام.
او ښه خو لا دا ده چې زموږ د پښتو ژبې ولسي شاعري ډېره غني او پراخه ده او زموږ د ټولنې او د هغې د روحیاتو د پېژندنې یوه ځلېدونکې پاڼه ده. ولسي شاعري خپله په ولس کې د زېږېدونکو شاعرانو زېږنده ده او د پردیو له هر ډول اغېزې څخه لرې پاتې ده.

Downloaded from: The Digital Library

يو ليكوال وايي: ((د خلكو سندرې هغو خلكو ويلي دي چې سواد يې نه درلود. ليكل او لوستل يې په عمومي توګه نه وو زده او دا سواد نه لرل باعث شوې ده، چې عاميانه شاعران د هر ډول بهرني تاثيراتو څخه محفوظ پاتې شي. دوی كومه نمونه، نه درلوده چې د هغه څخه تقليد وكړي د شعري قواعدو كوم اقتدار نه و، چې د هغه څخه پيروي وكړي. نو دوی مجبور وو، چې د خپل شخصي ابتكار څخه كار واخلي او نوی شعر خلق او ايجاد كړي او دې مجبوريت دا سې ادب را پيدا كړی دی، چې لوړ شعري ارزښت لري او په واقعي توګه د يوه ولس روح منعكسوي.[1]

يو بل پوه وايي: ((د عوامو هنر همېشه ساده وي، زيات تجمل او سينګار نه قبلوي او د ژوند له حياتي اړتياوو سره پيوستون لري.)) [2]

د پښتو شاعرۍ زياته برخه د پښتو په ولسي شاعرۍ پورې تړلې ده. هغه خوند او زور، چې زموږ په ولسي شاعرۍ كې ليدل كېږي او د خلكو زړونو ته ښه رسېږي، زموږ په معياري شاعرۍ كې چې د باسوادو يا د تحصيل لرونكو

[1] پوهاند دوكتور مجروح، وږمه مجله، ۱۳۵۴ل كال، ۴ګڼه، ۲۷مخ.

[2] محمد صديق روهي فولكور پېژندنه، د علومو اكاډمي، ۱۳۶۵ل كال، ۱۲۸مخ.

Downloaded from: The Digital Library

شاعرانو زړېنده ده او د هغوی له خوا رامنځته شوې، نه لیدل کېږي. اوس هم په زیاتو کورونو کې حتی د ښارونو په زیاتو کورونو کې د سیمه ییزو او محلي سندرغاړو کیسټونه اوربدل کېږي او دا د دې ښکارندويي کوي، چې زموږ ولسي شعر زموږ د خلکو پر زړونو ښه لګېږي او له هغه څخه خوند اخلي.

د پښتنو زیاتې او یاکه ووایو ټولې سیمې له ولسي شاعرانو څخه ډکې دي، خو په ځانګړي ډول د هېواد ختیزه سیمه د پښتو د ولسي شعر او هم د معیاري شعر او ادبیاتو د یوې سترې زېرندويزې سیمې حیثیت لري. دلته دا سې شاعران زېږېدلي، لوی شوي او ژوند یې له لاسه ورکړی، چې کلونه کلونه به یې د شعرونو انګازې زموږ د خلکو په زړونو کې تاوېږي. د ملنګ جان، محمدنور، شیخ احمد خان، حنان او له دا سې نورو نومونو سره زموږ خلک ښه بلد دي او پر زړونو یې ښه لګېږي، خو موږ دلته پر یو بل ولسي شاعر محمد عالم حیران چې ده به هم د هغو ځای نیولی وای خو ژوند ورسره یاري ونه کړه او په ډېره ځوانۍ کې یې ورژاوه او له شعرونو ډک زړه یې ګور ته کښته کړ، خبرې کوو. خو بیا هم ده د ژوند په ډېره تنګه او لنډه موده کې د خلکو په زړونو

Downloaded from: The Digital Library

کې خپل ځان ته لاره پرانیستله او په خپلو خوږو شعرونو او اواز یې تل تر تله د خلکو په زړونو کې د اوسېدو ځای پیدا کړ. دی د لغمان ولایت د الینګار په ښکلې شاعرانه سیمې، هغه سیمه چې طبیعت یې شاعرانه دی، جوړښت یې شاعرانه دی او خلک یې شعر مزاجه دي، زیږېدلی دی، نو باید حیران ښه شعرونه ووایي او خواږه یې ووایي.

یوه لیکوال، هغه وخت چې حیران ژوندی، و د هغه په باب لیکلي: ((محمد عالم حیران د محمد سالم زوی د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ په کټهل کې پر ۱۳۳۰ل کال زیږېدلی دی. نوموړی شاعر له ډېرې غریبې کورنۍ څخه دی، کسب یې نجاري دی، سربېره پر دې چې تکړه نجار دی په زړه پورې هنرمند هم دی، ډېر کیسټونه لري. نوموړي شاعر مکتب نه دی لوستی، سواد یې له خپلو همزولو څخه زده کړی دی.

حیران د شعرونو دوه مجموعې لري، چې دده د وینا له مخې یې د شعرونو تعداد (۲۲۰۰) ټوټو ته رسېږي، اکثره شعرونه یې عشقي دي. د ښاغلي حیران ځینې شعرونه د ورځپاڼو له خوا چاپ شوي او ځینې شعرونه یې په راډیو او ټلویزیون کې د هنرمندانو له خوا ویل شوي دي)).[۱]

---

[۱] الینګاري شاعران، عزیز تحریک، ناچاپ.

Downloaded from: The Digital Library

کله چې حیران پنځه کلن و، نو له خپل پلار سره یې په نجارۍ کې مرسته کوله او کله چې یې د خپلو ملګرو او په مسجد کې د کتابو د لوستلو په واسطه سواد زده کړ، نو له شعر او شاعرۍ سره یې هم علاقه پیدا شوه او په لږه موده کې یې پر شعر ویلو پیل وکړ او پر ۱۳۴۵ل کال یې خپل ځینې شعرونه محلي هنرمندانو ته ورکړل او د هغو له خوا زیات تشویق شو. حیران پر ۱۳۶۱ل کال د کابل د تلاشۍ په کنډک کې سرتېری شو، څه موده وروسته له هغه کنډک څخه جنایي کورس ته معرفي کړای شو. پر ۱۳۶۲ل کال له کورس څخه فارغ شو، د همدې کال د میزان په میاشت کې یې د وظیفې پر اجرا کولو پیل وکړ او د همدې کال د جدي میاشتې پر لسمه نېټه د لغمان ولایت د ((ده زیارت)) په کلي کې په یوې مخامخ جګړه کې شهید شو. روح دې ښاد وي.

له محمد عالم حیران څخه دوه زامن او دوه لورګانې پاتې دي. اوس راځو د حیران د شاعرۍ ځرنګوالي او څومره والي ته!

حیران د خپل ټول ۳۲ کلن ژوند په موده کې هر څه چې یې له لاسه کېدل وېې کړل او ښه خو لا داده، چې د ژوند سختیو او کړاوونو د شاعرۍ پر لاره بوته او په کومې بلې لارې یې د تلو تکل ونه کړ. سعدالله جان برق وایي: ((په هر چا چې غم دېر شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دریو شیانو ته به مخه کوي. یا به لېونی کېږي، یا به شرابو ته پناه وړي او یا به شاعرۍ ته مخه کوي.)) [۱]

که موږ د ژوند د سختیو پورتنیو دریو نتیجو ته وګورو، نو ښه به هغه څوک وي، چې شاعرۍ ته مخه کړي او یا شاعري ورته مخه کړي او دوه نورې خو یې انسان د ټولنیز ژوند له عادي بهیر څخه باسي. خو حیران هم ښه په دې دی، چې شاعرۍ ته یې مخه کړې او په دې توګه یې د ژوند له سختیو سره د مبارزې لاره نیولې ده. حیران د خپل ځوان او لنډ عمر په موده کې وکولای شول، په خپلو ځوانو شعرونو سره د ژوند او د خپلې ټولنې مختلف اړخونه راوسپړي او د شعر او نظم په ژبه یې د موسیقۍ څپې هم له شعر سره یوځای کړي، چې وکولای شي د خپل زړه کوکې په لا ښه ډول خلکو ته ورسوي.

---

[۱] لاس او ګرېوان، د عبدالرشید رشید خار د شعرونو جونګ، د سعدالله جان برق سریزه.

Downloaded from: The Digital Library

هغه په ډېره تنکۍ ځوانۍ کې پر شعر لیکلو پیل کړی و، کله چې د هغه شعرونه محلي سندرغاړو د موسیقۍ په څپو کې ولوستل، نو دده پېژندګلوي هم له هغو سره زیاته شوه، ترڅو چې دی یې هم له خپلو شعرونو سره یوځای د موسیقۍ زړه راکښونکي سمندر ته کش کړ او دې کار خو د حیران شاعري او شهرت ته دومره ځواک ورکړ، چې نن یې موږ هم دې ته مجبور کړو، چې قلم رااخلو او د هغه د ژوند او سندرو په باب تر وسه وسه څه ولیکو. حیران د خپل ژوند تر وروستي بریده د څومره والي او څرنګوالي له پلوه د کتنې وړ شعرونه لیکلي او په دې موده کې یې په خپل اواز په سلګونو کیسټونه ثبت کړي دي. خپل شعرونه یې هم د موسیقۍ په څپو کې ویلي او د نورو هم.

د حیران ټول شعرونه د موسیقۍ په څپو برابر دي، چې دا کار زموږ د ولسي شعر یوه غوره ځانګړتیا ده او برابر خو بأید ځکه وي چې هغه په خپله یو مین هنرمند و او پر موسیقۍ پوره بلد و. اوس په لغمان ولایت کې داسې کور کوم یو که پیدا شي چې دی ټیپ غږوي او د حیران کیسټ دې ورسره نه وي، ما هم د هغه زیات شعرونه د هغه په خپل اواز او هم د نورو سندرغاړو له خولې له کیسټونو څخه د کاغذ پر مخ کښلي دي.

د حیران د شعرونو د زور څپې نه یوازې د یوې محدودې سیمې له پولو څخه رابهر شوې، بلکې زموږ د یوه معیاري

Downloaded from: The Digital Library

شعر په توګه يې په ټول هېواد کې انګازې وکړې او ډېر ځله به مو دا شعر د راډيو افغانستان له خپو څخه د مشهورو سندرغاړو له خولې اورېدلی وي، چې وايي:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغه ګلځېرو کې مخ د يار لټوم

حيران سره له دې چې ښوونځی نه و لوستی او تحصيل يې نه و کړی او نه يې د شعر او شاعرۍ په باب کومه علمي څېړنه او پلټنه کړې وه، خو څرنګه چې د شاعرۍ زيات زړه بندوينه پر فطرت ولاړه ده، ده هم له خپل فطري لياقت او ذکاوت څخه په کار اخيستلو سره داسې شعرونه وزېږول، چې مړينه به يې ډېر کلونه په بر کې ونيسي او د ځينو مړينه خو به يې تر هغه چې زموږ ولس ژوندی وي، ناشونی کار وي.

حيران د شعر په بېلابېلو فورمونو کې شعرونه کښلي، خو ده خپل زيات شعرونه همدغه د پښتو د ولسي شعر په چوکاټونو، يو شمېر يې د غزل او يو شمېر نور يې په پښتو کې باب له عربي ژبې څخه راغليو چوکاټونو کې ليکلي دي. شعري ژبه يې نرمه، ساده او روانه ده او له تجمل، پېچلتيا او تېروستنې څخه خالي ده. داسې ښکاري چې خپل ټول شعرونه يې له پاک زړه څخه راکښلي او هېڅ ډول کينې ته يې په کې ځای نه دی ورکړی، چې دا هم زموږ د ولسي شعر يوه بله غوره ځانګړنه ده.

Downloaded from: The Digital Library

ځرنګه چې حیران پر موسیقۍ پوره بلد و، نو شعرونه یې د موسیقۍ له څپو سره ډېر ښه ویل کېږي او په ځینو وختونو کې خو په سېلابي سیستم پسې هم دومره نه دی ګرځېدلی مقصد چې له موسیقۍ سره برابر راغلی، په همغه یې بسنه کړې ده، ځینې شعرونه یې که د کاغذ پر مخ همداسې ووایو نو شاید له سکتې سره به مخامخ شو، خو که د موسیقۍ له څپو سره یې یو ځای کړو، ډېر خوند به ورڅخه واخلو، وګورئ دا شعر له موسیقۍ سره څومره ښه راغلی دی:

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړلې غمجنې دې
چا نه ګیله مننې دې د زړګي سره
خاطر دې بیا ولې ملال دی د زړه سره زما
سترګې دې بیا ناغې ناغې شوې ناز پروره زما
چاته له درده غاښ چیچې لرې دلبره زما
په مخې دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دې
تر پایه...

او یا هم دا شعر:

د زړګي پټ زخمونه وښیمه چاته
سل کړم د مینې سودا

Downloaded from: The Digital Library

د محتوا له مخې د حيران په شعرونو کې ملي، وطني او د ځانګړي انساني مينې روحيه زياته ليدل کېږي، خو په دې کې بيا انساني مينې ته ځانګړی ځای ورکړ شوی دی.

د حيران د شعرونو يوه بله غوره ځانګړنه په دې کې ده، چې دی سره له دې چې په يوې داسې شاعرانه سيمې کې زېږېدلی، چې شاوخوا يې ټوله ولسي شاعرانو نيولې وه، خو دی هېڅکله د هغو تر اغېزې لاندې نه دی راغلی. کله چې په کيسټ کې د هغه شعر د کوم هنرمند او يا په خپله د هغه له خوا ويل کېږي، سړی له ورايه پوهېږي چې دا د حيران شعر دی. حتی ډېر خلک چې سواد هم نه لري، له نورو شاعرانو څخه يې شعرونه بېلولی شي او دا ځکه چې دده په شعرونو کې يو ځانګړی درد پروت دی. که د شعر پېژندنې او اروا پوهنې له مخې د حيران پر شعرونو سوچ وکړو، نو دی له ژوند څخه ناراضه او نا اميده ښکاري. زما په فکر او ګومان دده دا نهيلي له دوو وجو کېدی شي ده ته پېښه شوې وي:

په لومړي ګام کې د ځانګړي انساني مينې له کبله چې شايد چا سره يې مينه درلودلـــــــه او بيا خپلې هيلې ته نه دی رسېدلی. او په دويم ګام کې د اقتصادي ستونـزو له کبله،

Downloaded from: The Digital Library

ځکه چې دی له کوچنیوبه له سترو اقتصادي ستونزو سره مخامخ و.

خو بیا هم په شعر کې یې دومره زیاته نا امیدي نه لیدل کېږي چې سړی حکم وکړي، چې دی په مطلق ډول په نهیلۍ کې غرق دی، خو له اواز څخه یې داسې برېښي چې د ژوند شپې پرې چندان ښې نه دي تېرې شوې. حیران د خپل عمر په ډېره لنډه موده کې په دې بریالی شو، چې ډېر شعرونه یې زموږ له معیاري شعر سره سیالي وکړای شي او که د موسیقۍ له څپو سره یې برابرښت په پام کې ونیسو، زموږ تر ډېرو معیاري شعرونو ښه برېښي، وګورئ دا غزله:

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي
زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي

اویا هم دا غزله:

ما ته په کعبه د چا قسم مه راکوه
مینه مې حرم دی بل حرم مه راکوه

دغه راز د حیران په شعرونو کې د ځانګړې ژمنې روحیه هم ښه ځلېږي، هغه له نن څخه لږ تر لږه پنځه لس کاله وړاندې په خپل شعر کې وچو شونډو، په اوښکو لندو سترګو، زګېرویو

Downloaded from: The Digital Library

او سلګيو ته ځای ورکړی دی، خو زموږ ځينو ځوانو شاعرانو اوس قلم تېره کړی دی او پر دې شيانو خپل وخت تېروي.

ملګريه ستايه خط و خال ستايه
ښکلا د ښکلو د جمال ستايه
په اوښکو سپينې سترګې څه کړې پرېږده
د تورو سترګو ناز و خيال ستايه
تر پايه...

همدا ډول حيران د ټولنې د هغه وخت د روان ژوند په باب او په هغې کې د اشخاصو د چلند په باب هم په ښکلې بڼه انتقادي نظمونه ليکلي او د خلکو غوږونو ته يې رسولي او پر خلکو هم ډېر ښه لګېدلي، دا ځکه چې خلکو دا کارونه په خپلو سترګو ليدل او ورسره پوره بلد وو. سره له دې چې دده دا ډول ليکنې به پر هنري ارزښتونو ولاړې نه وي، يانې شعري ځانګړنې به په کې په پوره ډول نه وي مراعات شوې، يانې نظمونه دي، خو خلکو او ولس ته يې تر ډېرو شعرونو زيات ارزښت درلود ، دا ډول نظمونه د هر شاعر په شعرونو کې موجود وي، هېڅ داسې شاعر نه شته چې د هغه ټوله شاعري دې پر هنري معيارونو ولاړه وي.

Downloaded from: The Digital Library

خو د حیران دا نظمونه پر خلکو ښه لګېدل، وګورئ دا نظم یې:

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکې د سر ماما
مرض ته ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

او یا هم دا نظم:

د الینګار موټر کې مه ځئ غورازه ده
ترلې جنازه ده ځان ساتئ ګوره خلکو

یوه بله خبره چې د یادولو وړ ده، هغه داده چې هنرمند ته زموږ په ټولنه کې تل ترتله په ټیټه سترګه کتل شوي. حیران هم دې خبرې ته متوجه دی او وایي:

د جاهلانو خندا اورمه ځوریږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه ده

دغه راز یو بل ټکی چې د حیران په شعرونو کې د یادولو وړ دی هغه دادی، چې په شعرونو کې یې ځینې کلمې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

محاوروي شکل سره سمې راوړې دي، يانې څنګه چې په ورځني ژوند کې د خلکو له خوا کارول کېږي.
لکه:

درد مې په زړه دی ته ګولی ((راکی)) د سر ماما

دلته د (راکوې) فعل د (راکی) په بڼه راغلی دی.

په هر حال حيران شاعر و او ښه شاعر و او شعرونه به يې تر ډېره وخته زموږ د ولس او خلکو په زړونو کې پاتې وي. په پای کې له درنې خور ځوانې شاعرې پلوشې ساپۍ، ګران ورور ځوان شاعر لعل پاچا او ګران شاعر عاشق الله فرياد څخه د زړه له کومې مننه کوم، چې له ما سره يې د مرحوم حيران د شعرونو په راټولو کې مرسته وکړه او په همدې هيله چې خدای بښلي حيران ته خدای اته واړه جنتونه ورکړي او روح يې ښاد وي، خپلو خبرو ته د پای ټکی ږدم.

په درنښت
په ټوله پښتنه مينه
اسمعيل يون
۱۳۶۹ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر سهر چې د چمن کونج و کنار لټوم
زه په هغه ګل ښېرو کې مخ د یار لټوم

ما د مینې فیصلو کې یو اشنا غوره کړ
محبت مې د ګلرخو په دنیا غوره کړ
اوس د مینې په ساحو کې وفادار لټوم

ژوند مې مینه مرګ مې مینه سودا مینه ده
ما د زړه په سر ښکل کړی رښتیا مینه ده
اوس په مینه د خوږې مینې دلدار لټوم

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com

ستا د زلفو زولنو کې زړګی ګیر دی زما
نه مې خوب شته نه خندا شته مدام ویر دی زما
ستا د تورو زلفو څوکې تار په تار لټوم

رنګ مې تور دی وچې شونډې سودایي غونډې شوم
کور او کلی رانه پاتې صحرایي غونډې شوم
زه حیران د تورو غرو څوکې ناچار لټوم.

Downloaded from: The Digital Library

✡

پاکــه ربــه نــن د مینــې اشــنا نــه شــته
ځمکــه نــه شــته اسمان نــه شــته دنیــا نــه شــته

پــرون جــوړې منظــرې وې پــه ســرو ګلــو
نــن خــورې ورې کېــږدی پــه بیــدیا نــه شــته

پــه ســرو ګلــو بــه غوغــا وه د بلبلــو
هغــه ســوز و ســاز بلبلــې بــورا نــه شــته

کــانې بــوټې راتــه لپــې لپــې ژاړي
وایــې ښــکلې نــازولې لــیلا نــه شــته

بېهــوده د وفــا تمــه کــړې حیرانــه
ګلرخــانو کــې یــو تکــی وفــا نــه شــته.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د زړګـــي پـــټ زخمونـــه وښـــيمه چاتـــه
سل کړم د مينې سودا
خاونـده هېڅـوک مـې غـوږ نـه نيسـي ژړا تـه
سـل کـړم د مينـې سـودا
د بېلتانـه پـه تـور مـاتم کې
ځان رانه ورک دی په عالم کې
څـه وکـړم لاس مـې نـه رسـېږي بلـې خواتـه
سـل کـړم د مينـې سـودا
نور به په څه زړګی خوشال کړم
را چې پـه خپله ځان حلال کړم
ځـو بـه سـړې ګيلـې کـوم اشـنا تـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل کړم د مينې سودا

په تندي تل خورم ګوزارونه

وهم د سرو وينو غړپونه

عالمه څه به مې پېښېږي انتها ته

سل کړم د مينې سودا

وينې دې ډنډ ګرځي ګوګل کې

له ناروا به څه حاصل کې

حيرانه څو به لاس په نام يې بېوفا ته

سل کړم د مينې سودا.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د ژوندون په سرمایو مې تالان راغی
په ګلشن زما د وصل خزان راغی

یو پرهار نه دی چې غم د تشخیص و خورم
مرګنی د یار له لوري پیکان راغی

پرورش مې د خاطر په وینو ورکه
اوس خزان مې په هغه ګلستان راغی

د زړه وینې مې شراب ورته نیولي
ښه چې بیا مې نازولی جانان راغی

که په سترګو د وفا ورته نظر کړې
په امید د وصال سوی حیران راغی.

Downloaded from: The Digital Library

✵

يــاره داســـې خـــوار زار شـــې لکـــه زه
پـــه غمونـــو ګرفتـــار شـــې لکـــه زه

خــدای دې اور د عاشــقۍ پــه تنــدي بــل کــړه
چــې خبــر د عشــق پــه کــار شــې لکــه زه

چــې دا هــومره اجتنــاب کــړې لــه عاشــقو
هســې ګيــر پــه ګــل رخســار شــې لکــه زه

د غمجنــو غــم هــوس مــه بولــه پــوه شــه
لـــه غمجنـــو خبـــر دار شـــې لکـــه زه

زه حيــران بــه نــو نــور څــه وايــم دلبــره
د غمونـــو ســـزاوار شـــې لکـــه زه.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د غم غشی مدام د زړه په سر خورم
ناست په ویر یم مدام وینې د ځیګر خورم

دا خو ستا د ښکلا حسن ګدایي ده
جاهلانو تند کونه در په در خورم

که د یار له لاسه زهر او زقوم وي
په مزه یې لکه شات او یا شکر خورم

زه حیران به عاقبت ځان پرې قربان کړم
په ډیوه د مخ څرخونه برابر خورم.

Downloaded from: The Digital Library

طبیبه نه روغېږمه مشکل مې شو علاج
له تشې تبې نه یمه د سل مې شو علاج

بې ځایه خواري مه کړه زه په خپل مرض پوهېږم
قسم زما په رب دی نور په هېڅ شي نه روغېږم
د یار دیدن علاج دی نه چې بل مې شو علاج

دوه سترګې راښکاره کړه نور مې هېڅ په ارمان نه شته
درمان زما د رنځ دی اشنا، بل څه درمان نه شته
بس دا تسکین د رنځ دی تل تر تل مې شو علاج

Downloaded from: The Digital Library

د ناز په کرشمو کې دې يو بل عجيب اثر دی
ارمان د ناچار عمر او تسل مې د ځيګر دی
خوږو سترګو ستونه مو سېدل مې شو علاج

لاسونه را تر غاړه موسکه خوله په خندا ډکه
ابتره ساه نيولې وار خطا ده څکه پکه
حيرانه په رښتيا چې اوس بېلکل مې شو علاج.

Downloaded from: The Digital Library

✵

کله چې د مینې ډکه ښکلې دنیا ورانه شوه
بیانو د عاشقو زنده ګي په ربښتیا ګرانه شوه

زړه په یار مین شو سترګې ژاړي ګرېوان څیري شو
ټوله رسوایي مې له ټوټې ټوټې ګرېوانه شوه

زه ملامت نه یم ما د مینې قانون ومنه
ښه ده چې خطا او سهوه ټوله له اشنا نه شوه

زه به د غمجنې زنده ګۍ شکایت چاته کړم
واړه بې رحمي مې له دې بې رحمه جانانه شوه

حال زما د سوي، له دې سوو اوښکو وپوښته
دغه افسانه د تمام عمر له حیرانه شوه.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګريه ستا يه خط و خال ستايه
ښکلا د ښکلو د جمال ستايه

په اوښکې سپينې سترګې څه کړې پرېږده
د تورو سترګو ناز و خيال ستايه
زما پترې د وچو شونډو خوښ دي
ته دې په سرو شونډو زلال ستايه
زه به زګېروي وته سلګۍ وهمه
ته کوم بې غمه زړه خوشال ستايه
زه تومتې د زولنو لايق يم
ته نن د ښکلو زلفو جال ستايه

زه به تقدير پسې بيديا لټوم
د ناز حرم کې ته وصال ستايه.

Downloaded from: The Digital Library

✵

سپینې سپوږمۍ ځار دې شم ما سره ناکام کوه
حال مې د زړګي وایه یار ته مې سلام کوه

ناست یم یکتنها په غم، سترګې مې په اوښکو نم
ډک مې له ګیلو سره دا رنګین پیغام کوه

زړه شو په لمسون د چا، لاړه په لټون د چا
تا ته نیمه خوا درځي ګرانې لږ پرې پام کوه

لاس په نام د قت سره، ورشه محبت سره
سوال مې د وصال سره ښه په احترام کوه

وېښه د حیران پیغام، دا د مینې ډک سلام
نور نو د ښکلا صفت ګوره لاس په نام کوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نازولو په یاد خیال و سودا شومه زه
څیرې ګرېوان ګرځمه رسوا رسوا شومه زه

زما د زړه پیمانه، له غمو ډکه شوله
خیال و سودا مې په، سر نن بې درکه شوله
د هرچا ګوته راته، د تومت لکه شوله
لاړم د غرو څوکو ته سر په صحرا شومه زه

ما د زړګي شیشه کې، اشنا لیدلی دی
د خوږې مینې په راز، مې پېژندلی دی
د خیله لاسه مې اور، ځانته لړلی دی
خیر که پتنګ په شانې دود په ښکلا شومه زه

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

سترګو کې بیا د اوښکو ، جوړې جرګې غونډې شوې
ستا د دیدن فیصلې ، په کې خوږې غونډې شوې
اشنا د زړه ستنې مې ، درته کږې غونډې شوې
درځم د مرګ په لاره خیر که تالا شومه زه

ستا په یارۍ کې اشنا ، راباندې دا راغی
د کورو کلي پوزخند ، د لېونتیا راغی
وایي حیران لېونی، هغه ده بیا راغی
خبر له ځانه نه وم انګشتنما شومه زه.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

✵

غم دې په ما زور و پټ پټ مې ژړل
زه وم د غم کور و پټ پټ مې ژړل

جوړه قتل ګاه وه مينې ژړېدې
هر طرف غوغا وه سرې لمبې ختې
بل د هجران اور و زړونه داغېدل

خوله په خندا ډکه وه ښکلې بې پروا
ناسته څکه پکه وه سپين مخ يې زېبا
تور زلفان يې خور و، ورو ورو رپېدل

خيال د اشنا ياد شو لاړم لاس په نام
زړه په ديدن ښاد شو ومې که سلام
بخت د حيران تور و يار کله کتل.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

ما چې ولیده د یار ښکلی بشر
لکه خاص چې وي په ما باندې اختر

توري زلفې یې په ناز شانه کولې
لور تر لوره کښته پورته و معطر

کرشمو کې یې یو بل عجب اثر و
زما خوار زړګی یې خوار کړ یو نظر

بې پروا مې خوا نه تېره شوه موسکۍ شوه
اور یې بل کړ د حیران د زړه په سر.

Downloaded from: The Digital Library

✵

څـو بـه ارمانونـه د زړه تنـګ سـاتم
نـوره بـه دې لار لکـه ملنـګ سـاتم

تا چې په سرو وينو سترګې سرې کړلې
زه بـه ليمـې سـرې پـه وينـو رنـګ سـاتم

سـترګو مـې د سـترګو لار څـارلې ده
غـوږ کـې د اشـنا د پـاولو شـرنګ سـاتم

درد د رنـدو سـترګو لـه دوا شـوله
څکـه تـورې خـاورې د پتنـګ سـاتم

زه حيـران بـه اوس زړګـی تسـل کړمـه
دا ګيلـې بـه يـار تـه پـه پالنـګ سـاتم.

Downloaded from: The Digital Library

✵

په سترګو کې د مينې پټ اسرار مزه لري
نازو نه کرشمې د خپل دلدار مزه لري
بورا دی که بلبل
صفت کوي د ګل
مثال نه لري بل
خوږې خوږې خبرې د رېبار مزه لري
خوبان که جنګ وقار کړي
د شنو لښتو ګوزار کړي
عاشق پرې افتخار کړي
د ښکلو اخ و ډب کې دندو کار مزه لري

وعده چې د وصال وي

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com: The Digital Library

د مینې پرس و پال وي
غمونه ټول پایمال وي
عالمه هغه شپه د انتظار مزه لري
د مینې داسې کار وي
هر څوک چې ګرفتار وي
حیرانه خوار و زار وي
ټول ژوند د عاشقانو ناقرار مزه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بد و بد د ښو به ښه یادېږي
وایه اشنا د تا به څه یادېږي

هر څه به تېر شي مګر هېر به نه شي
د خوږې ژبې به خواږه یادېږي

هر څه کوې خو ناروا مه کوه
داسې خو نه چې دا به نه یادېږي

ترخه ترخه وي تریخ تاریخ جوړوي
د نن ترخه سبا ترخه یادېږي

سترګې نږدې کړه د حیران زړګي ته
ستا خوږې سترګې یې د زړه یادېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

لېـــونۍ مينـــې دې هســـې لېـــونی کـــړم
چـــې همـــه واړه عـــالم کـــې خنـــدنی کـــړم

مســتې ســترګې دې د ســرو لبــانو ســت کـړي
بې صـبري دې سـپینې خـولې تـه هـولنی کـړم

چـې د مـخ ډیـوې دې بلـې پـه تـور تـم شـي
هغـــه دم بـــه ځـــان و جســـم ســـپېلنی کـــړم

تېــر خــو هېــر دي پــه حيــران د ســبا پرېــږده
کـــه يـــو ځلـــې دې رایـــاد لا پرونـــی کـــړم.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

✵

زما ژوند د یار له غم سره مزه که
لکه ګل د اوبو نم سره مزه که

د ښیبا حسن کتو لایق دې نه یم
پیغمبر لوح و قلم سره مزه که

پاکه مینه د حیران پاکه اشنا ده
ځکه مینه مې صنم سره مزه که.

Downloaded from: Khetabton.com : The Digital Library

✵

شیرینه یاره نو په خوله به څو ګیلې کومه
پرېږده چې مینه کې سلګۍ ورې ورې کومه

یو خوا دې غم د تورو سترګو کړم زخمي په ځيګر
بل دې هجران په زړه را ومنډه د ظلم خنجر
خلاصه مینې دې په غم کې کړمه شام و سهر
درته ګیلې به نو د کومې قبیلې کومه

زړه مې مجنون شو رانه غواړي د لیلا سترګې
لکه ماشوم یې کړلې سرې نو په ژړا سترګې
نه شته نیازبینه که رندې شوې د دنیا سترګې
خاونده چا نه به تپوس اوس د لیلې کومه

سوی حیران یم سوی آه سوی فریاد کومه
ژړا له غمه ستا د دوه سترګو په یاد کومه
ورې سلګۍ به د مجنون او دفرهاد کومه
دا مې په برخه دی سلګۍ ورې ورې کومه

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

✵

زړګیــــه تــــا تــــه لــــیلا بیــــا یــــاده شــــوه
ماتــــه جفــــا د بــــې وفــــا یــــاده شــــوه

غــــوټې پــــه موســـکه خولــــه خنــــدا کولــــه
بلبلــــه ســــتا مــــې واویــــلا یــــاده شــــوه

شــــبنم لــــه ګلــــه بیلیــــده ژړل یــــې
ځکــــه مــــې سمدســــتي ژړا یــــاده شــــوه

حیرانــــه حــــال مــــې د پتنــــګ ولیــــده
ماتــــه د مینــــې نــــاروا یــــاده شــــوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

نیمه شپه وه د خیالونو ولولې راغلې
د غمونو ډلې ډلې قافلې راغلې

نیمه شپه وه چې د هجر لمبه بله شوه
دا د غم لمبه مې تاوه له ګوګله شوه
زړه زخمي شو شنې لوخړې مې له خولې راغلې

سترګې پټې خیال کې ډوب د خپل اشنا شومه
لاس مې پاس په تندي کېښود په ژړا شومه
له هیبته مې په مخ سرې خولې راغلې

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

تنهـا ناسـت يمـه فريـاد د يـار پـه يـاد كـوم
سـوی سـوی اسـوېلی سـوی فريـاد كـوم
هـرې خـوا نـه د هجـران د غـم لمبـې راغلـې

نـور څـه نـه و تـوره شـپه وه يـو حيـران غريـب
يک تنها په غم کې ډوب کم بخت پرېشان غريب
ځکـه خـولې تـه مـې نيمګړې څـو ګيلـې راغلـې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

پـه زړه مـې د ژونـدون هغـه نازونـه ټـول ارمـان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
ارمـان مـې هـر زمـان دی ، د تـورو تـورو سـتـرګو

ســوری ســوری ځيګــر دی، د مينــې انتظــار کــې
پـه زړه مـې جـوړ محشـر دی، د مينـې انتظـار کـې
يــو مينـــه زمانـــه ده اشـــنا ډيـــر دي عاشـــقان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
څـــوک ســـر وهـــي ژړيــږي، اختـــه پـــه اند ېښـــنو
څـــوک زړه مېښـــي ځـــوريږي اختـــه پـــه اند ېښـــنو
لــه اوښــکو وينـو ډک يــې انتظــار دواړه چشــمان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
نــن تيــره پــه ســبا شــوه، تــر څــو بــه لا حيــران يــې
ســبا د غــم ســودا شــوه، تــر څــو بــه لا حيــران يــې
رنــګ ژيــړ پــه يارانــه کــې وچــې شــونډې د حيــران دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

هسې غم کړمه د ښکلو بې اختیار
په رنځو سترګو مې ورکه کړله لار

نه پوهېږم چې دا څه راباندې شوي
چې نه یار شم پېژندلی نه اغیار

سرې لمبې شوې رانه تاوې په کې سوځم
راته اور شو نو ښایسته ښکلی ګلزار

که د ټول جهان خوبان ټول وفادار وي
په قسمت د خوار حیران دی جفا کار.

Downloaded from: The Digital Library

✵

ودې ســوم جانانــه ســترګو کــې اثــر لــرې
زړه مــې شــو قلــم قلــم څــه خيــالي بشــر لــرې

راشــه ســاه مــې خېږي روح مــې تاتــه انتظــار دی
ای د زړګــي ســره نــور پــه دې کــې بــې اختيــار دی
مرمــه بــې لــه تانــه چــا بانــدې نظــر لــرې

رنځ زما مشکل شو ساه مې خېږي درد مې زور دی
ای د رنــځ طبيبــه ! رارســېږه حــال مــې نــور دی
ای د درد درمانــه راشــه کــه خبــر لــرې

مينــه دمــين وي خــو پالنــه وي دنيــا کــې
بيــا بــه پــس لــه مرګــه وفــا څــه کــوم عقبــا کــې

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

هلتــه بــه شــي ګرانــه خيــال کــه د محشــر لــرې

زه دا ســتا حيـران يـم څـه مـې کـړې رضـا دې خپلـه
ســرو مــال مــې ســتا عشــق کــې بــا يللى لــه ازلــه
ګرانـــه مهربانـــه تـــه اختيـــار پـــه ســـر لـــرې.

Downloaded from: The Digital Library

✻

روبیاره یار ته وایه زما سوال منې که نه؟
د مینې په دنیا کې مې وصال منې که نه؟

دوه سترګې دې کړه پورته زه خیال ستا د لیدو کړم
رښتیا وایه محبوبې دغه خیال منې که نه؟

د ګل قدر بلبل کړي د جمال به عاشقان
تعظیم د عاشقانو د جمال منې که نه؟

یو ځلې دې خوله راکړه په ډېره خوږه مینه
د مینې ارزوګانې هر مهال منې که نه؟

حیران د ارزو ګله لږ په بد حال مې خبر شه
نیمګړې التجا مې د بد حال منې که نه؟

Downloaded from: The Digital Library

✵

څوک راته سلګۍ که څوک مې ځای پرځای وژلي دي
ما چې په ملالو سترګو هرې خوا کتلي دي

زه چې سترګې تورې شونډې سرې او ربل شانه کړمه
تورې زلفې نورې په سپین مخ دانه دانه کړمه
ښايي چې تمام عالم به واړه دېوانه کړمه

سترګې به رندې وي په ليدو چې مبتلا نه شي
هغه زړه دې وچوي چې په يو نظر تالا نه شي
وينې به يې سپينې په هر رګ کې په جوش رانه شي

Downloaded from: The Digital Library

زړونه مې د مينې په سيخ اړخ په اړخ داغلي دي

ډېر زما له غمه حال زبون ځيرې ګرېوان ژاړي
هر خواته چې ګورم لېوني خواره پرېشان ژاړي
بل مې د خولګۍ په تمه تل سوی حيران ژاړي
ډېر راته راغلي بېنوا راځنې تللي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

٭

رانه هېر کړو ډېر یادونه دا ستا یاد
چې را یاد شي بس زړګی شي په فریاد

افرین دې په دا هسې یارانه شي
زه دې غم کړم صبح و شام و ته عناد

ستا په مینه چې زه هغو مره صادق یم
په جهان به نه مجنون و نه فرهاد

پس له مرګه که ښادي راشي لحد کې
څه فایده ده چې په ژوند نه شو مه ښاد

نه د رب په رضا لاړه نه روغېږي
په حیران بېچاره وشو څه فساد.

Downloaded from: The Digital Library

پــه ښــکلو ارمــانونو بــه دا ســوی زړګــی ســوړ کــړم
وطنــه ! تــا بــه جــوړ کــړم وطنــه تــا بــه جــوړ کــړم

زمــا ښایســته وطنــه ولا ښــه بــه دې ســینګار کــړم
دا تــورې ســپېرې دښــتې بــه دې ښــې ګــل و ګلــزار کــړم
ښایســته ښــکلي زلمیــان بــه دې راپورتــه پــه تلــوار کــړم
دا وږې یتیمــان بــه دې هــر یــو پــه ګېــډه مــوړ کــړم

ړانــده، کانــه بچــي بــه دې بینــا پــه زېربنــا کــړم
بیــرغ بــه دې راپورتــه پــه چــک چکــو پــه هــه هــا کــړم
زمــوږ ملــي نــاموس یــې ټــول بــه تــا ځنــې فــدا کــړم
قربــان بــه دې خــدمت کــې نــر او ښــځه ځــوان او زوړ کــړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پـــوهې لمـــر ختلـــی معلومـــداره ښـــکاره لار ده
تیـــارو د نـــاپوهۍ نـــه یـــو وتلـــي اوس ســـهار ده
منـــزل و هـــو روان یـــو خپـــل هـــدف تـــه مـــو تلـــوار ده
قسـم دی چـې بـد خوا بـه دې پـه ډېـر ارمـان کـې سوړ کـړم

ستا نـاوې بـه سینګار شـي لـور تـر لـور بـه خوشـالي شـي
حیرانـــه بیـــا بـــه هلتـــه ټـــول جهـــان ســـره ســـیالي شـــي
ازبـــک و هـــزاره افغـــان بـــه کلکـــه وروولـــي شـــي
هـر خـوا بـه کـور پـه کـور درځنـې ورک ملـې اروړ کـړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ترڅو په خوب ویده دي د وطن ښایسته زلمیان
راپورته شئ بیدار شئ لږ څه وپېژنئ ځان

وطن زموږ کور دی په خپل کور کې نا محرم یو
چې نوم د وطن واخلو نو په دې ولې مجرم یو
څه وجه ده ځوانانو سپېره خور دهر ظالم یو
بېګاه سبا په سر د ظالمانو خورو سوکان

نه مو ښې جامې په تن کړې نه په نس باندې ماړه شو
د یو څپک جواري په ارمانونو کې زاړه شو

Downloaded from: The Digital Library (c) www.afghandatabase.com

نه هېڅکله د خان صاحب د قرض ځنې ساړه شو
تر څو به دوی خانان وي مو ږه وږي مزدوران

جهان کې کونج په کونج ورک شوی نوم د استعمار
اختر دی مساوات دی هر یو بوخت دی په خپل کار
تبعیض له منځه تلی د مزدور او د بادار
تر او سه زمو ږ غوښې خوري ناترسه باداران

په دېره شتمنۍ کې موږ ولې خوار و زار یو
دا ځکه چې حق غواړو بس کافر شو ګنهکار یو
ملا صاحب کړو امر دوزخیان شو معلومدار یو
حیرانه وایه مو ږه به شو کله جنتیان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د جاهلانو خندا اورمه ځوریږم
خلک مې ولي کچه بولي
هنر زما پیشه دی

عقل، شعور لرم انسان یم
ځواني طاقت لرمه ځوان یم
د قام د هیلو ترجمان یم
د ګران ولس په خدمتونو نه شرمیږم
هنر زما پیشه دی

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

مین په خپل ملي کلچر یم
په اهلیت کې ښه خبر یم
مسخره نه یم با هنر یم
خیر که خلک خاندي زه خو ډېر په دې نازېږم
هنر زما پیشه دی

بشر خو ټول مغه بشر دی
یو اراده یو یې مصدر دی
که خوار غریب که معتبر دی
په کور او کلي کې زه ولې بد یادېږم
هنر زما پیشه دی.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

✵

ماته په کعبه د چا قسم مه راکوه
مینه مې حرم دی بل حرم مه راکوه

مینه خو پېغور نه دی د مینې لېونیه
ماته پېغورونه د صنم مه راکوه

خیر دی که د یار له غمه مرم حکیمه ودې مرم
بس د زړه زخمو ته مې ملهم مه راکوه

دا زه حیران له غمه لېونی او غمجن خوښ یم
غم مې د یار خوښ دی بل یو غم مه راکوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: TheDigitalLibrary

ابتره راغله ساه نیولې قسم
بې پروا تېره شوله غلې قسم

بېګاه مې خوا نه بې پروا تېره شوه
غره د حسن په ښکلا تېره شوه
له قاره شنه ښکلې لیلا تېره شوه
بیا کوم ناترسه قارولې قسم

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

یـــوه شـــغله وه راښـــکاره غونـــدې شـــوه
د عاشــــقانو ننــــداره غونــــدې شــــوه
کـــږه وږه شـــوه کنـــاره غونـــدې شـــوه
شـــوخه هوســـۍ چـــا ځغلـــولې قســـم

پـــه ښایســـته مـــخ یـــې ســـره ګـــلان کرلـــي
پـــه ســـپینو لیچـــو یـــې مـــاران روزلـــي
پـــه کرشـــمو یـــې عاشـــقان وژلـــي
د زړونـــو ښـــکار تـــه راوتلـــې قســـم

حیرانـــه خیـــال وکـــه ســـودا د مینـــې
دا کـــوم مثـــال دی پـــه دنیـــا د مینـــې
یـــا حقیقـــت بـــه وي لـــیلا د مینـــې
کـــه مـــې پـــه خـــوب چېرتـــه لیـــدلې قســـم.

Downloaded from: The Digital Library

سترګو دې بيا ناغې پيدا کړلې غمجنې دي
چا نه ګيله منې دي د زړګي سره

خاطر دې بيا ولې ملال دی د زړه سره زما
سترګې دې بيا ناغې ناغې شوې نازپروره زما
چا ته له درده غاښ چيچې لري دلبره زما
په مخ دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي

Downloaded from: The Digital Library

زړګی دې ډک دی له ګیلو په خوله ویلې نه شې
د اند ښنو توپان د زړه تسلولی نه شې
د خواشینۍ، سلګۍ په شونډو پټولی نه شې
د غم سلګۍ دې بیا بې واره لغوړنې دي

د ښو څوکې دې ابترې شوې تسل به غواړي
له اوښکو ډکې چاته برې شوې تسل به غواړي
د حیران خواته برابرې شوې تسل به غواړي
له ګیلو ډکې کرشمې دې اند ښنې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

مخ مې د هجران په لمبو سوی سوی سکور دی
دا زبېښلی رنګ مې ګوره څه له غمه تور دی

هسې نا کردې چې دې زما په ژوندون کړې دي
ستا خمارو سترګو مې د ژوند سرمايې وړې دي
ستا له ظلمه زوره مې اعضا د بدن سترې دي
هسې دې په ما را اړولې د غم خرې دي
زه په فرياد ناست يم ستا خوبنې او لړې چړې دي
دود مې له سر خېږي بل مې زړه کې دغه اور دی

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

حق ویلی نه شم را سره د هجران وېره ده
تا چې په ما کړې اوس مې هغه کړده هېره ده
دا تعدا لا څه کوې چې تېره لا په تېره ده
خیر دې عاقبت وي راته دا ظلم لا چېره ده
دا ځنګه یاري ده چې له مینې جفا ډېره ده
ښاد په وصال نه شوم د هجران اندېښنه زور دی

زه په ژړا ناست یم ته زما په ژړا خاندې
چا ته ستا له لاسه دا زخمي زړګی کړم وړاندې
هسې ناکردې چې ته زما په ژوندون کاندې
خود دې زه حیران په اور ستي کړم لاندې باندې
ما په سر ګاللي ستا له خوا نه ترخې تاندې
خیر که ستا له لاسه مې خراب د زړګي کور دی.

Downloaded from: The Digital Library

✵

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي

د یار له غېږې په ژړا پرېوتم
لکه په ګل کې چې شبنم ژاړي

زړګیه ویلی شه ټوټې ټوټې شه
چې نازولی په حرم ژاړي

زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي.

Downloaded from: The Digital Library

چاتـــه ښـــکاره کړمـــه د زړه زخمونـــه
اشـــنا پـــرې ايښـــي دجفـــا داغونـــه

زمـــا لـــه غمـــه دفترونـــه جـــوړ شـــول
نـــه شـــته د يـــار دغـــه عمـــده عرضـــونه

يـــو مـــې لـــه ځايـــه زړه پـــه غـــم ســـتي و
ســـترګو پـــرې ښـــخ کـــړل د ښـــو ســـيخونه

زړګـــی مـــو مـــوړ دی پـــه نعمـــت د مينـــې
ســـبا بېګـــاه خـــورم د وصـــال غمونـــه

حيرانـــه زړه دې پـــه جفـــا تســـل کـــړه
د عاشـــقانو وي نصـــيب دردونـــه.

Downloaded from: The Digital Library

هغـه یـار د میـنـې بـې وفـا و پـر سـتم و خـوت
چاتـه فریـادي شـم جفـا کـار زمـا صـنم وخـوت

څـو بـه سـتا لـه لاسـه نـازنیني د زړه وینـې خـورم
سـتا د بېرحمۍ څپېړې زړه بانـدې سنګینې خـورم
دغـه زمـا حـال دی اند ېښـنې دا سـتا د میـنـې خـورم
وکـړه یـو نظـر د مینـې سـتا پـه خیـال مـې دم وخـوت

نـور عـالم کـل واړه زنـدګي لـري خنـدا سـره
دا خـو بخـت زمـا دی الـوده غـم و سـودا سـره

Downloaded from: The Digital Library

زړه زمـــا بلـــد شـــو اند ېښـــنو ويـــر و ژړا ســـره
څـه وکړمـه خدايـه پـه نصيب مـې د يـار غـم وخـوت

چاتـه سـتا لـه لاسـه دا زخمـي زړګـی ښـکاره کړمـه
څوک به مې عرض واخلي که ګرېوان پـاره پـاره کړمـه
سـتا د ظلـم و زوره بـه نګـاره څـه چـاره کړمـه
بـس کړه ظلم پرېږده لـه زخمي زړګـي مـې نـم وخـوت

زه حيـران مجبـور شـوم فريـادي درتـه راغلـی يـم
اور مـې پـه سـر بـل دی لکـه شـمع سـوزېدلی يـم
مرمـــه نـــه روغېــږم لـــه ډېـــر درده کړېـدلی يـم
ولـې دې غمـاز پـه درکـې مانـه مقـدم وخـوت.

Downloaded from: The Digital Library

✵

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکې د سر ماما
مرض مې ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

وایم د غابښ معمولي درد لرم نسخه که راکړې
ته د اتو کالو لیکې راته بستر ماما
معاینه خانه کې کښېنته پورته ګورم هېڅ نه شته
خالي خلتې دي د سېرمو زوړ نیشتر ماما
همدغه وینې مې رګو کې وې چې توی دې کړلې
دا پېچکاري وه که د زوړ غويي وه ښکر ماما
پیسه دار درولې غریب په تېل وهلو باسې
بیدار ولاړ دی دروازه کې کمبودر ماما

حیران به څو درته په شعر ستایي د زړه دردونه
خدای دې غریب له زړه نه خپله که خبر ماما.

Downloaded from: The Digital Library

✵

نه به ژوندی یم نه به ښکلې لیلا بیا ووینم
نه به یې سپینه خولګۍ ډکه په خندا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه نازونه کوي
نه به په تورو سترګو پټې اشارتونه کوي
نه به یې سرې شونډې نازک ستونه کوي
نه به د بلې معشوقې داسې وفا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه خیالونه کړمه
نه به یې تورې زلفې بیا د ناز تالونه کړمه
نه به یې بیا له سپینې غاړې تاو لاسونه کړمه
نه به په خوب کې چېرې هغه تماشا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه اشنا راشي
نه به مې بیا غېږې ته مسته په خندا راشي

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

نــه بــه پــه مخــه نــازولې لــيلا بيــا راشــي
نه به د مينې ډکې سترګې په موسکا ووينم

نه به ژوندى يم نه به بيا زلفې تاوداري کړي
نــه بــه پــه سپين جمـال خالونـه لاري لاري کـړي
نه به حيران ته راښکاره سترګې خماري کړي
پيدا به نه شي که څلور کونجه دنيا ووينم.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمدخان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لیسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نوموړې لیسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال ببرته دپښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

Downloaded from: The Digital Library

کې د ماسترۍ دوره پيل شوه، يون په ډېر ښه او برياليډول دا دوره پايته ورسوله.

محمد اسمعيل يون له ۱۳۷۰ل کال څخه بيا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي تدريسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد يون د ((کابل پوهنتون))، ((هيلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه ديو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد يون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لويې جرګې ته د ختيزو ولايتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بيا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لويې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد يون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاريخي مسوليت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطيو مخه يې ونيوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوين بهير پيل شو، نو استاد يون بيا ددې بهير لپاره د ختيزو ولايتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختيزو ولايتونو کې د اساسي قانون د لويې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

Downloaded from: The Digital Library

خوا ترسره شول استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده در وسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکاډیمیکو او لیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندیدو له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

Downloaded from: The Digital Library

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په داسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، او ډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اینښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیا وې په کې

Downloaded from: The Digital Library

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او(د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• مټکور	لومړۍ شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

- هیلې گډه شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷
- نیمګړې ارمانونه د حیران شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل گډه شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷
- د نازو انا یاد د سیمینار د لیکنو ټولګه دویم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کلیات د استاد الفت نثرونه دریم ۱۳۸۷
- سیندونه هم مري د اسحق ننګیال شعري منتخبات دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستارتره کي اثر دویم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر د اماراتو یونلیک دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی د اروپا یونلیک لومړی ۱۳۸۷
- د پنټاګون ترڅنډو د امریکا یونلیک لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری دویم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه دویم ۱۳۸۷

Downloaded from: The Digital Library

- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې دويم ۱۳۸۷
- ببرړنۍ لويه جرګه ولسواکي او زورواکي دويم ۱۳۸۷
- اند يال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هيله د خپلو سريزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري يون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ايډيال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وږمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سياسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو ليکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- او سنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړيوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای(ج) دې استاد يون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زيار کې ورته د نور زغم او سبلې هيله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل - افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

nimgəṛi armanuna

(Uncompleted desires)

Hairan's poems collection

Collected

By:

M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-01-3
9 789936 500013 >

د خپرونو لړ: (۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get More e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com - ebooks library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library